

LUND UNIVERSITY

Regional kulturpolitik + konstnärlig forskning = utveckling av kulturinstitutioner?

Lyrevik, Anna

Published in:
10th Nordic Conference on Cultural Policy Research 2021

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Lyrevik, A. (2021). Regional kulturpolitik + konstnärlig forskning = utveckling av kulturinstitutioner?. Opublicerad i *10th Nordic Conference on Cultural Policy Research 2021: The Nordic Cultural Model - revisited, rejected, reimagined* (s. 1-14)

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Paper for the 10th Nordic Conference on Cultural Policy Research 2021, 10–12 November 2021, hosted by the Swedish School of Library and Information Science, the University of Borås, and the Centre for Cultural Policy Research

Regional kulturpolitik + konstnärlig forskning = utveckling av kulturinstitutioner?

Anna Lyrevik

USV/LUKOM, Universitetets särskilda verksamheter/Lunds universitets kultur- och museiverksamheter, Lunds universitet, Box 117, 221 00 Lund, Sverige, anna.lyrevik@rektor.lu.se

Anna Lyrevik är sedan 2015 lektor i teater och samhälle vid Teaterhögskolan, Lunds universitet; 2015–2017 med uppdrag som rektor/prefekt och 2018–2020 som dekan för Konstnärliga fakulteten. 2021–2023 är Lyrevik utsedd till rektorsråd med särskilt ansvar för konst- och kulturfrågor. Lyrevik har huvuddelen av sitt yrkesliv varit verksam inom svensk kultursektor, dels som utövare, dels i olika chefs- och specialistpositioner på nationell, regional och lokal nivå. Lyreviks forskningsintresse ligger inom området konst- och kulturpolitik samt konstnärlig kunskapsbildning.

Tidigare forskning har pekat på ökad instrumentalisering i regional kulturpolitik i Sverige efter Kultursamverkansmodellens införande. Denna studie visar på förändringar i Region Skånes kulturpolitiska argumentation som tvärtom innebär förstärkning av konstens och kulturens egenvärde, och vikten av utrymme för konstnärligt utvecklingsarbete. Den visar också på att Region Skåne provar nya sätt att uppnå de mer komplexa målen, exempelvis genom ökat intresse för hur universitetens konstnärliga kunskapsbildning kan integreras med konstnärligt utvecklingsarbete inom regionala kulturinstitutioner. En mer generell rörelse noteras i Sverige som innebär att diskussionen om konstens och kulturens autonomi och principen för armlängds avstånd tagit ny fart vilket, tillsammans med ovanstående, kan antyda en ny riktning i svensk kulturpolitik framöver. Studien visar att konstnärlig forskning och kunskapsbildning fått ökat genomslag inom både kulturpolitik och konstnärlig praktik, vilket kan öppna upp för att överlappningen mellan utbildnings- och kulturpolitik blir mer intressant att studera framöver.

Keywords: regional cultural policy, performing arts institutions, artistic research methods

Words: 6,716

Inledning

Med stöd från Region Skånes kulturförvaltning genomförde Teaterhögskolan i Malmö, Lunds universitet, tillsammans med Skånes dansteater, Malmö och Helsingborgs stadsteatrar samt Malmö Opera 2017–18 en förstudie: ”Scenkonst i en heterogen, snabbvärdig och digital värld: format, metoder och lärande”, med syfte att undersöka hur scenkonstens unika live-möten kan kombineras och expanderas med de digitala tekniska möjligheter som finns idag. Den grundläggande frågeställningen var: hur kan institutionerna konstnärligt stärka och utveckla scenkonsten till gagn för en mer diversifierad och digitalt orienterad publik? (Teaterhögskolan 2017, 2018).

Att förstudien blev finansierad av regionen och genomfördes i ett samarbete mellan offentligfinansierade kulturinstitutioner och ett universitets konstnärliga fakultet, är ett intressant exempel på hur den regionala kulturpolitiska nivån söker nya sätt att uppnå komplexa kulturpolitiska mål. I det här fallet genom ett försök att integrera den konstnärliga kunskapsproduktion som sker inom universiteten med kulturinstitutionernas konstnärliga utveckling.

Denna artikel utgår från hypotesen att förstudien var ett tidigt uttryck för en pågående förändring i den regionala kulturpolitiken, som innebär att de konstnärliga utvecklingsfrågorna verkar få ökat fokus. Detta i relation till att regionaliseringen av svensk kulturpolitik genom kultursamverkansmodellens införande 2011 hittills huvudsakligen bedömts innebära ökat fokus på instrumentella eller horisontella mål (t. ex. Johannisson 2010, Myndigheten för kulturanalys 2021).

Forskningsfrågor, metod och upplägg

Syftet med studien är att undersöka hur den kulturpolitiska argumentationen i Region Skåne förändrats utifrån scenkonstinstitutioners möjligheter till konstnärligt utvecklingsarbete. Vilka hinder och möjligheter ser institutionerna i förstudien? Hur kan Regionen skapa fler eller nya förutsättningar för institutionernas konstnärliga utvecklingsarbete? Vad kan konstnärlig forskning och kunskapsproduktion bidra med i relation till den regionala kulturpolitiken?

I artikeln undersöks dessa frågor genom att de argument som fanns i Teaterhögskolans förstudie sätts i relation till dels generella kulturpolitiska tendenser på nationell och nordisk nivå, dels en analys av förändringar i Region Skånes kulturpolitiska målsättningar.

Detta paper fokuserar på två återkommande spänningsförhållanden inom kulturpolitiken - egenvärde kontra instrumentella värden och kvalitet kontra publik tillgänglighet - men också på det faktum att komplexiteten i kulturpolitiken ökat över tid

Av de fyra styrformerna för kulturpolitiken – ”mål, organisation, finansiering samt metoder för uppföljning och utvärdering” (Kulturanalys Norden 2018, 67) - fokuserar artikeln på analys av förändringar i målen. Kulturpolitikens inriktning ger sig till känna i de kriterier och den argumentation som ligger till grund för resursfördelning och bidragsgivning; det är här legitimeringen av politiken uttrycks. I regionens fall uttrycks detta företrädesvis i den regionala kulturplanen¹ (Blomgren och Johannisson 2015).

Den huvudsakliga forskningsmetoden är empiriska dokumentstudier, som stöds av erfarenhet och dokumentation från förstudien. Eftersom jag själv var ansvarig för förstudien är ett personligt och något subjektivt perspektiv i de delarna oundvikligt. Min förhoppning är det inifrånperspektiv jag har, som enligt min erfarenhet är relativt ovanligt inom nordisk kulturpolitisk forskning, ska bidra med

¹ En av grundförutsättningarna i kultursamverkansmodellens fungerande är att landstingen/regionerna, i samverkan med kommunerna och efter samråd med kulturlivet, ska ta fram en regional kulturplan som utgör underlag för statens bidragsgivning.

viktiga insikter. I mitt fall innebär det perspektiv både inifrån universitetsverksamhet baserad på konstnärlig grund och erfarenheter inifrån kultursektorn och bidragsgivande myndigheter².

I följande text görs en presentation av förstudien, dess sammanhang (inklusive en beskrivning av den konstnärliga kunskapsbildningen inom universiteten), genomförande och resultat. Därefter går den svenska kulturpolitikens huvudsakliga särdrag igenom, följt av en överblick över tendenser i den regionala kulturpolitiken efter Kultursamverkansmodellens införande. En redogörelse av den aktuella kulturpolitiken i Skåne följer. Artikeln avslutas med en sammanfattande diskussion, slutsatser och områden för vidare studier.

Bakgrund

Förstudien och dess sammanhang

Bakom idén till förstudien ligger två decennier av återkommande samtal inom kultursektorn, som jag på olika sätt varit delaktig i genom roller inom bidragsgivande myndigheter och på Teaterhögskolan. Samtalen har handlat om att produktionsvillkoren för scenkonstområdet över tid förändrats mot kortare produktionsprocesser och ett ökat fokus på stor/bred publik. Både institutioner och fria grupper vittnar om att möjligheter för konstnärligt experimenterande arbete eller mer risktagande produktioner minskat över tid, samtidigt som upplevda eller uttalade förväntningar från bidragsgivarna på större publik och bredare målgrupper ökat. Detta bedöms ha lett till mainstreaming av det konstnärliga innehållet (Lyrevik 2013, 2014), i form av inriktning på så kallade säkra kort (kända namn och välkända verk) och andra produktioner som har ett brett publikt anslag.

Förändringen av produktionsvillkoren inom sektorn bekräftas delvis av ekonomiska analyser som i ”Dramatiska villkor. Länsteaternas ekonomiska handlingsutrymme 1980–2015” (Myndigheten för kulturanalys 2017), som visar att den konstnärliga personalens andel av totala personalkostnader minskat över tid och att korttidsanställningarna av konstnärlig personal ökat. Kulturanalys Norden lyfter även fram att ”det finns ett glapp mellan politikernas förväntningar och förutsättningarna för att bedriva regional kulturverksamhet” (2018, 11) där de syftar på den ekonomiska urholkning som drabbat regionala länsteatrar och andra kulturinstitutioner över tid.

Till detta kommer digitaliseringens intåg, som på scenkonstens område öppnat upp för (bland annat) nya konstnärliga och kommunikativa möjligheter, men också för ökad konkurrens om kompetens och om människors tid. Kulturpolitiken har i många fall, som i Skåne, inorporerat de digitala möjligheterna i sina mål, inte minst när det gäller spridandet av kulturen till fler och ökad delaktighet.

Konstnärlig forskning och kunskapsbildning

I Sverige jämställdes utbildning på konstnärlig grund med utbildning på vetenskaplig grund 1978 (Högskolelagen, 1 kap, 2§), men först 2009 skrevs konstnärlig doktorexamen in i högskoleförordningen (6 kap, 5d§) – en logisk följd av Sveriges övergång till Bolognaprocessen, som skedde i huvudsak 2001–2010³.

Utgångspunkten för forskning på konstnärlig grund är den konstnärliga praktiken, att forskningen sker i och genom (egen) konstnärlig praktik/konstnärliga processer.

Konstnärlig forskning är i ett akademiskt perspektiv ett ungt forskningsområde med en stark utveckling. Under ett par decennier har den konstnärliga forskningen formulerat och vidareutvecklat metoder, teorier och forskningspraxis som bidragit till att etablerat ett eget fält. --- Dagens institutionellt förankrade konstnärliga forskning bygger vidare på de olika konstområdenas

² Anställd på eller uppdrag/sakkunnig för Statens kulturråd 1998–2003 samt 2016–2018, Malmö kulturstöd/kulturförvaltning 2005–2014 och Kulturbryggan 2012–2016.

³ <https://www.uhr.se/internationella-mojligheter/Bologna-processen/> hämtad 2021-07-18.

praktikbaserade traditioner, som i sig har genomgått förändringar i takt med samhällsutvecklingen. (Vetenskapsrådet 2019, 4)

Den konstnärliga forskningen kännetecknas av en mångfald av kunskapsformer, där angreppssätt, teorier, metoder och samarbetspartners hämtas från många håll. Dessa är delvis olika för olika konstarter och skiljer sig ofta från andra vetenskapsdiscipliner. Den konstnärliga forskning som skett inom högre konstnärlig utbildning har hittills bidragit till utveckling av både arbetssätt och arbetsfält:

Etablerandet av den konstnärliga forskningen i Sverige de senaste tjugo åren är en del av en förskjutning av konstfältet där konstnärer söker sig mot nya områden och nya sätt att arbeta konstnärligt. Ofta prövar man hur den konstnärliga kunskapen kan sättas i samtal med andra kunskapsområden. (Arrhenius 2020)

Även i *Konstnär – oavsett villkor?* (SOU 2018:23, 155) konstateras att det blir ”allt vanligare att forskare och doktorander inom konst samverkar inom närliggande kunskapsområden och miljöer och att konstnärer överhuvudtaget arbetar alltmer tvärvetenskapligt.”

Den konstnärliga forskningens intåg på den akademiska arenan har både väckt nyfikenhet och kritik. Kritiken handlar bland annat om vilka villkor och möjligheter den akademiska forskningen egentligen ger konsten och om och hur forskningen i så fall påverkar den professionella konsten utanför universiteten. Nyfikenheten har bland annat kommit från praktiker utanför universiteten, som flera läns-/stadsteatrar, som ser behov dels av fler arenor för experiment och utforskande i konstnärliga processer, dels av metoder som gör att det lärande och den utveckling en konstnärlig produktion inneburit, inte ska behöva börja från noll vid nästa produktionsstart, det vill säga ett slags effektivitetsbehov. Nya sätt att dela erfarenheter, kunskap och metoder mellan fler aktörer inom fältet efterfrågas, inte minst när det gäller erfarenheter av tekniska (digitala) lösningar eller annan så kallad formatutveckling. Även de doktorandtjänster som utlyses inom det konstnärliga området attraherar idag överlag ett stort intresse från verksamma konstnärer inom olika fält.

I arbetet med förstudien rörde diskussionen den erfarenhet och de metoder Teaterhögskolan utvecklat genom den konstnärliga forskningen: ”thinking through practice”, metoder för dokumentation av konstnärlig praktik, men också kring de kunskapsformer som den konstnärliga forskningen kan sägas bestå av: förkroppsligad, konstnärlig och diskursiv kunskap. Både Region Skåne och de deltagande kulturinstitutionerna ville genom förstudien bättre förstå det arbete som sker inom universiteten efter den så kallade akademiseringen, men också hur de kan ta del av den kunskapsbildning som sker där.

Förstudien

Idén till förstudien växte fram genom att jag, efter en längre tid inom kommunal kulturförvaltning med ansvar för bland annat stödet till det fria kulturlivet, genom rektorsuppdraget på Teaterhögskolan blev insatt i villkor och förutsättningar för högre konstnärlig utbildning inom teater. Det skedde inte minst genom de samtal som fördes inom Teaterhögskolan kring undervisning, forskning, omvärldsanalys och kopplingen till utveckling och framtidsutsikter i den sektor studenterna utbildas till. I flera av de samtal som fördes mellan Teaterhögskolan och professionella scenkonstaktörer i regionen (stadsteatrar, fria grupper) hade exempelvis den digitala utvecklingen diskuterats, men också publikutveckling, innehållsutveckling och scenkonstens framtid mer generell.

Efter att ansvariga på Teaterhögskolan pratat sig samman, kontaktades Region Skånes kulturförvaltning för att stämma av deras möjligheter att finansiera en förstudie tillsammans med scenkonstverksamheter finansierade av regionen. Det visade sig att regionen redan då påbörjat ett förnyat arbetssätt med samarbetsavtal med universitet/högskolor kring både forskning och andra samarbetsprojekt, så det var i den formen en förstudie kunde genomföras. Bland annat fanns redan ett avtal med arkitektutbildningen vid Lunds tekniska högskola. I augusti 2017 skrevs ett samarbetsavtal

under mellan Region Skånes kulturförvaltning och Teaterhögskolan. För förstudien avsattes 200 tkr att avropas utifrån samarbetsavtalet.

I inledningen av projektbeskrivningen till Region Skånes kulturförvaltning beskrev Teaterhögskolan utgångspunkten för förstudien så här:

Dagens heterogena, snabbväxande och digitala värld utmanar och stimulerar. De scenkonst- och utbildningsinstitutioner som ska utgöra långsiktiga, trygga plattformar för scenkonstens utövare/utövande och samtidigt förväntas vara med och forma framtidens scenkonst och scenkonstnärer brottas alla med dessa utmaningar. Vad kommer framtidens scenkonst att vara utifrån en alltmer digitaliserad mänsklighet? Hur kommer de offentliga rummens och det offentliga samtalets roll och förutsättningar att förändras i en genom-medialiserad värld? I en värld där migration, demografi och klimatförändringar frammanar bilder av helt andra livsbetingelser i framtiden? Vilka arenor för samhällsdebatt, visioner och reflektion kan scenkonsten komma att vara i framtiden? (Teaterhögskolan 2017,1)

De fyra scenkonstinstitutioner som deltog i förstudien tillsammans med Teaterhögskolan arbetar, i enlighet med sina politiska uppdrag, med dessa frågor och föreslår konstnärliga (eller andra) svar. Teaterhögskolans uppgift är att utbilda professionella scenkonstnärer och därmed också att utveckla undervisning, metoder och format - bland annat genom konstnärlig forskning - som fungerar för dagens scenkonstbransch och samtidigt är med och utvecklar framtidens scenkonst. Även inom Teaterhögskolan utvecklas konstnärliga strategier, metoder och lärande som ska utgöra möjliga svar på de utmaningar scenkonsten och scenkonstnärer ställs inför.

De ingående institutionerna har breda uppdrag och resurserna ska räcka till mycket; utforskande eller mer laborativ verksamhet som inte direkt leder till publika eller utbildningsmässiga resultat är bara möjlig i viss omfattning. Målet med förstudien var att skapa en långsiktig plattform för samarbete med syfte att utöka det laborativa utrymmet och möjligheten till professionell feedback och delande på ett sätt som i normalfallet inte är möjligt - vare sig inom den produktionsinriktade etablerade scenkonsten eller inom den konstnärliga forskningen. Samarbetet skulle leda till ny scenisk output för institutionerna och till att utbildningarna vid Teaterhögskolan skulle ligga i framkant vad gäller framtida utbildningsbehov inom scenkonsten. Projektet skulle stärka den regionala scenkonstens utveckling vad gäller delande av kunskap, nätverk, format, metoder och lärande även för en krets av scenkonstaktörer utanför projektägarna, exempelvis fria grupper.

Genomförande

En projektledare anställdes på deltid för att hålla samman förstudiens planering, dokumentation och idéinnehåll. Inledningsvis höll Teaterhögskolan individuella möten med institutionerna. Därefter hölls gemensamma möten med representanter för alla institutioner. Alla möten dokumenterades med sammanfattande referat, som sedan sändes ut till övriga som underlag för kommande gemensamma samtal.

Från de första mötena med institutionerna stod det klart, att det fanns flera gemensamma utmaningar som det skulle vara meningsfullt att samarbeta kring. En av de utmaningar/möjligheter som prioriterades av institutionerna var arbetet med digital och interaktiv teknik. Hur kan denna teknik och dessa verktyg användas konstnärligt?

Inom förstudien genomfördes totalt ett femtontal möten, med syftet att samtala sig fram till dels gemensamma utgångspunkter och undersökningsområden, dels till konkret tidplan, resursåtgång och ansvarsfördelning för ett flerårigt samarbete. På mötena deltog teaterchefer/konstnärliga ledare, producenter, planeringschef, dramaturg, tekniker, pedagog, ensemblechef och kommunikatörer från scenkonstinstitutionerna. Från Teaterhögskolan deltog rektor (sedermera dekan), ett antal lärare/lektorer, producent samt projektledare.

Sammanfattningsvis kom förstudien fram till att undersöka följande:

- Genom att arbeta med berättandet med teknik som utgångspunkt, och med en publik redovisning som mål, accentueras de konstnärliga frågeställningarna. Ett metodiskt tillvägagångssätt kan synliggöra specifika performativa kvaliteter i de olika teknikerna. Ett särskilt fokus skapas för att utforska teknik som utmanar sångare och skådespelare.
- Arbeta laborativt med ny digital teknik och utforska den digitala teknikens performativa egenskaper så att scenkonstnärliga koncept kan utvinnas ur den digitala tekniken.
- Utveckla dramaturgiska och kompositoriska modeller för ett mer komplext och rikare berättande för scenen. Fokus ligger på integration mellan skådespeleri, dans och sång i relation till surround-ljud, video och annat visuellt och audiellt berättande.
- Utveckla kunskap och förståelse för processerna ovan genom att använda oss av konstnärlig kunskap och konstnärlig forskningsmetodik. (Teaterhögskolan 2018, 4)

Ett par avstämningar gjordes med regionens kulturförvaltning längs vägen. Därutöver presenterades förstudiens process och resultat under ett seminarium på scenkonstbiennalen Bibu i Helsingborg i maj 2018, tillsammans med regionens kulturförvaltning och Malmö stadsteater. I återrapporeringen av förstudien skrev Teaterhögskolan:

Förstudiens samarbetsparter var redan inledningsvis överens om att det inte är tekniken i sig som är intressant, utan vad den kan åstadkomma konstnärligt...hur den nya tekniken kan utveckla det sceniska/scenkonstnärliga berättandet. (Teaterhögskolan 2018, 1).

Resultatet av förstudien blev en treårig projektbeskrivning med arbetsnamnet ”Uppkopplade berättelser. En utvecklingsmiljö för skapandet av nya berättelser och andra publikupplevelser” (Teaterhögskolan 2018). Fyra av fem samarbetsparter⁴ stod bakom ansökan till Regionen i september 2018. Finansieringen från regionen beviljades dock inte, då kraftiga neddragningar i kulturbudgeten gjordes efter valet 2018. Sommaren 2021 har regionen återkommit för fortsatta samtal om projektets möjligheter och återuppta diskussionen om att etablera ett scenkonstlaboratorium i regionen.

Den svenska kulturpolitikens utveckling

I Sverige, liksom i övriga Norden, är kulturpolitiken en del av den generella välfärdspolitik som formats sedan efterkrigstiden (Blomgren och Johannisson 2015, Lindqvist 2015). I samband med riksdagens kulturpolitiska beslut 1974 blev kulturen ett eget politiskt sakområde. Inledningsvis legitimerades kulturpolitiken med argument om konstens och kulturens egenvärde liksom värmandet och spridandet av konst och kultur av hög kvalitet. Kulturpolitiken utgick från ett estetiskt kulturbegrepp och ett producentorienterat perspektiv med villkoren för det professionella konstnärliga utövandet i centrum. Kulturpolitiken blev även starkt kopplat till ett institutionellt kulturbegrepp och konstnärlig autonomi var en hörnsten (se t. ex. Nilsson 2003 och Johannisson 2006).

Den svenska kulturpolitikens utveckling sammanfaller relativt väl med övriga länder vars kulturpolitik är en del av en generell välfärdspolitik (se exempelvis Mangset i Pykkönen, Simanainen, Sokka 2009, 7). Förenklat kan sägas att kulturpolitiken i dessa länder genomgått ett antal faser i argumentation och legitimering, som bygger vidare på varandra, med resultatet att komplexiteten i och förväntningarna på vad kulturpolitiken ska åstadkomma ökat genom åren.

Dorte Skot-Hansen (1999) och Jenny Johannisson (2006) har båda utvecklat modeller för att beskriva kulturpolitikens utveckling över tid i Danmark respektive Sverige, modeller som visat sig väl överförbara till övriga länder. Skot-Hansen kallade dessa faser den humanistiska, sociologiska respektive instrumentella rationalen eller argumentationsschemat, Johannisson definierade dem som

⁴ Skånes dansteater drog sig ur på grund av kommande VD-byte som gjorde att de inte ville binda upp sig för fleråriga projekt i det läget.

kvalitets-, välfärds- respektive alliansdiskursen. Utan att gå djupt in i deras modeller, kan legitimeringen av politiken förenklat sägas ha gått från en syn som utgår från konsten och kulturen som en avgränsad samhällssfär till en alltmer integrerad syn; från en syn där konstens kvalitet och kulturens egenvärde dominerar argumentationen, via en fas där grupperns tillgång till kultur och kulturell demokrati var i fokus, till en alltmer nyttoinriktad, marknadsorienterad och instrumentell argumentation.

Myndigheten för kulturanalys (2021) har gjort en uppdelning i tre övergripande mål med nuvarande kulturpolitiken - självständighetsmålet, delaktighetsmålet och samhällsmålet - som kan sägas både beskriva nuläget och utvecklingen av politikens legitimering:

Figur 1: Tre sätt att beskriva kulturpolitikens olika argumentationsgrunder eller mål

Begrepp/modell	Fas 1 (1960-talet)	Fas 2 (1970–80)	Fas 3 (1990–)
Skot Hansen 1999: rationaler	humanistisk	sociologisk	instrumentell
Johannisson 2006: diskurser	kvalitetsdiskurs	välfärdsdiskurs	alliansdiskurs
Kulturanalys 2021: övergripande mål	självständighetsmål	delaktighetsmål	samhällsmål

I fas 1 i figur 1 är kulturens egenvärde helt dominerande, i fas 2 är egenvärdet kompletterat med argument för grupperns tillgång till kultur och kulturell demokrati och i fas 3 har tydligt instrumentella argument kompletterat de två tidigare faserna.

Tendenser i kulturpolitiken på nationell och nordisk nivå

I Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift 2/2020 konstaterar Makarychev, Pyykkönen och Sokka att det finns "...a growing trend of understanding culture as an instrument, resulting from requirements related to the reformulation of welfare policies and the emergence of new economically significant fields." (2020, 81). De bedömer också att: "There is a growing tendency to intertwine the policy goals of different sectors with each other for local, regional and national development. This means funding culture in order to advance broader economic, social and political objectives." (2020, 82).

Över tid har kulturpolitikens komplexitet ökat, genom fler horisontella mål och strävanden att integrera kulturpolitiken med samhällsplanering och hållbar utveckling (Kulturanalys Norden 2018), vilket i sin tur inneburit ökad instrumentalisering och därigenom upplevt minskat fokus på och utrymme för konstnärlig utveckling och fördjupning. Detta kan ställas i relation till konstnärlig forskning som kan tolkas stå för det motsatta, då dess syfte är att just ge utrymme för fördjupat konstnärligt undersökande.

Både Kulturanalys Norden (2018) och Myndigheten för kulturanalys (2021) lyfter fram att horisontella mål får större genomslag på regional och kommunal nivå än på nationell nivå. Det gäller kulturpolitikens betydelse för hållbar utveckling, kulturella dimensioner i samhällsplanering och ökat gränsöverskridande samarbete mellan olika samhällssektorer, men också mål för regional utveckling, folkhälsa, demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Johannisson har benämnt denna tendens inom kulturpolitiken för "dubbelhetens teknik" – att kulturens egenvärde ska värnas samtidigt som den ska användas som redskap i sociala eller ekonomiska sammanhang (Johannisson 2006, 104 och 2010, 85). Hon bedömer också att denna tendens slår igenom tydligast på regional nivå.

Den mer marknads- och tillväxtorienterad logiken i fas 3 (figur 1 ovan) förde med sig tydligare krav på att mäta och bevisa effekter av kulturen, något som ingått i styrformen "metoder för uppföljning och utvärdering". (Dessa förändringar i styrningen brukar för övrigt hänföras till införandet av New

Public Management på 1990-talet, se t. ex. Johannisson 2006, Nilsson 2003). Det innebar i sin tur att de utvecklade målen i fas 2 - för nya målgrupper, kulturella rättigheter, deltagarperspektiv och att kulturen skulle nå bredare och mer rättvist - i högre grad skulle redovisas och följas upp med publiksiffror och annan statistik. Även den kartläggning som gjorts i samband med Konstnärspolitiska utredningen bekräftar att många aktörer upplever att kraven på resultat, redovisning och uppföljning ökat samtidigt med en mindre öppenhet för konstnärligt sökande processer (SOU 2018:23).

Därtill har under senare tid diskussionen om konstnärlig autonomi och armlängds avstånd inom kulturpolitiken aktualiserats i Sverige genom rapporten "Så fri är konsten" (Myndigheten för kulturanalys 2021), som uppmärksammats och debatterats medialt (exempelvis Andersson 2021, Schottenius 2021). Det som lyfts fram i debatten är framför allt myndighetens slutsatser "att det förekommer styrning som inte kan motiveras utifrån självständighetsmålet, men inte heller utifrån de kulturpolitiska målen som helhet" och att det på framför allt regional nivå "sker målstyrning som riskerar att påverka den konstnärliga friheten negativt". Även detta är intressant i sammanhanget då utvecklingen inom kulturpolitiken hittills i huvudsak bedömts röra sig i riktning mot ökad instrumentalitet, inte uppmärksamhet på den konstnärliga autonomins villkor. Här kan eventuellt en motsatt tendens anas. Coronapandemins negativa inverkan på kultursektorn har fått stor uppmärksamhet medialt, vilket kan ha bidragit till att förskjuta diskussionen i den riktningen.

Spänningsfält inom kulturpolitiken

Genom åren har ett antal spänningsfält, eller målkonflikter, inom kulturpolitiken definierats. Två av de mest framträdande är egenvärdet kontra instrumentella värden och kvalitet kontra publik tillgänglighet (se t. ex. Skot-Hansen 1999, Johannisson 2006 och 2010).

Diskussionen kring konstens och kulturens egenvärde i relation till instrumentella värden har varit återkommande inom kultursektorn, kulturpolitiken och forskningen. Trots att all politik i någon mening är instrumentell (Johannisson 2006, Myndigheten för kulturanalys 2021, Vestheim 2008) och det också finns en mer filosofiskt nyanserad värdediskussion kring egenvärdet (se t. ex. Throsby 2001, Holden 2004 och 2006 eller Macharychev, Pykkönen och Sokka 2020), finns det en relativ konsensus om vad som avses med begreppen. Med egenvärde avses enligt detta synsätt att kulturpolitiken legitimeras med konstnärliga och kulturella målsättningar, som t. ex. att möjliggöra konstnärlig infrastruktur, kvalitativ produktion och tillgängliggörande. Med instrumentella värden avses att konsten och kulturen används som redskap för att uppnå målsättningar bortom de konstnärliga och kulturella, som t. ex. ekonomisk tillväxt, attraktiv miljö, förbättrad hälsa och social hållbarhet (se t. ex. Myndigheten för kulturanalys 2021). De instrumentella målen benämns numera också som horisontella, det vill säga tvärgående över flera politikområden.

Resonemanget motsvaras av det som Myndigheten för kulturanalys (2021, 179-) definierar som två måltyper inom den regionala kulturpolitiken: "renodlade kulturpolitiska mål" respektive "mål med kulturpolitiken". Till de renodlade kulturpolitiska målen hör fokus på det professionella kulturlivet, specifika kulturområden, målgrupper/representation, tillgänglighet, delaktighet och breddat kulturutbud; det vill säga de motsvarar egenvärdet. Till målen med kulturpolitiken hör fokus på regional utveckling och attraktivitet, folkhälsa och välbefinnande, demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet, det vill säga de motsvarar instrumentella värden.

Diskussionen kring kvalitet kontra publik tillgänglighet har på samma sätt återkommit inom sektorn, politiken och forskningen. Kort har diskussionen handlat dels om att det som bedöms som konstnärligt framstående inte alltid sammanfaller med tilltal hos en bred publik, och därmed utgör en svår balans för både intuitioner och fria aktörer att uppnå. Dels har den handlat om att uppdraget att nå bred publik i vissa fall leder till att institutionsteatrarna konkurrerar med privata aktörer på ojämlika villkor, men också om resursfördelningen mellan fria grupper och institutioner, där möjligheten att uppnå både kvalitet och bred publik ges olika förutsättningar i form av ekonomiska resurser.

Kultursamverkansmodellen och regionala perspektiv

Med 2009 års kulturutredning och följande proposition Tid för kultur (2009/10:3) infördes dels begreppet aspektpolitik, dels kultursamverkansmodellen. Kultursamverkansmodellen, som genomfördes från 2011, innebar ett nytt sätt att fördela statliga medel till kulturverksamheter på regional och lokal nivå och bygger på dialog mellan Statens kulturråd på statlig nivå och landstingen/regionerna på regional nivå. I dialogen ska hänsyn tas både till nationella kulturpolitiska mål och regionala prioriteringar. Modellens införande är en del av en större regionalisering inom den svenska politiken, där ansvar inom ett antal ansvarsområden flyttas från nationell till regional nivå (t. ex. Henningsen och Blomgren, 2017).

Begreppet aspektpolitik definierades i kulturutredningens betänkande som ”samspelet med andra samhällsområden”. Bland annat avsågs ”sambanden mellan kultur och skola, högre utbildning respektive forskning, kulturens betydelse för ett kreativt näringsliv, regional tillväxt, sambanden mellan kultur och hälsa samt den kulturella dimensionen inom miljöpolitiken” (SOU 2019:16, del 2, 97). Förändringen har haft stort inflytande på utvecklingen i fas 3 i figur 1 ovan.

I Sverige har den politiska forskningen därefter i hög grad fokuserat på de förändringar som skett efter införandet av kultursamverkansmodellen. Bland annat konstaterar Kulturanalys Norden att ”Den regionala styrningsnivån är den politiska nivå som har genomgått, och fortfarande genomgår, störst förändringar.” (2019, 73). Genom införandet av kultursamverkansmodellen tog debatten om ökad instrumentalisering inom kulturpolitiken fart igen. Redan 2010 bedömde Johannisson i rapporten Förändringar i kulturpolitikens geografi att förskjutningen av beslutsmyndighet till den regionala nivån skulle komma att innebära ökad instrumentalisering, dels för att politiken diskuterades ”alltmer i termer av utvecklingsstrategier för att göra lokala, regionala och nationella miljöer bärkraftiga i en global konkurrensmiljö” (2006, 6), dels för att ”Kulturpolitiska strategier på samtliga politiska nivåer tillämpar den ’dubbelhetens teknik’ (Johannisson, 2006), som innebär att konstens och kulturens egenvärde lyfts fram, samtidigt som konsten – och framförallt kulturen – som redskap för att uppnå målsättningar bortom de konstnärliga och kulturella också aktualiseras.” (2010, 85).

2019 bedömde Kulturanalys Norden att några teman i kulturpolitiken ”betonas starkare på den regionala och den kommunala nivån än på den statliga. För det första tas det på regional och lokal nivå uttryckligen utgångspunkt i kulturpolitikens betydelse för och i relation till hållbar utveckling, i social, ekonomisk och miljömässig bemärkelse. ... Även frågan om kulturens betydelse för platsutveckling är knuten till detta tema, eller till det SKL benämner ’de kulturella dimensionerna i samhällsplaneringen’” (Kulturanalys Norden, 2019, 73). En tendens att kulturinstitutionernas uppdrag förändras och blir mer inriktat på tvärsektorielt samarbete kan också ses i kölvattnet av de nya planeringsmässiga och administrativa rutiner som kultursamverkansmodellen fört med sig (Henningsen och Blomgren, 2017). Överlag har forskare bedömt att regionaliseringen av svensk kulturpolitik inneburit att instrumentella och horisontella argument ökat och fått större genomslag, även om argument för egenvärdet samtidigt kvarstår.

Förändringar i Region Skånes kulturplaner för 2016–2020 och för 2021–2024

Redan i den första regionala kulturplanen för Skåne 2011–2012 fanns utvecklingsområdena uppdelade i ”sektorer” och ”aspekter”, det vill säga vertikala, traditionellt avgränsade konst/kulturområden⁵, respektive horisontella, tvärgående aspekter⁶. Argumentationsgrunderna för denna plan analyserades i relation till argument för egenvärde respektive instrumentella värden i min undersökning 2012

⁵ Teater, dans och musik, Bild och form, Museiverksamhet och kulturarv, Konst- och kulturfrämjande verksamhet, Regional arkivverksamhet, Filmkulturell verksamhet, Hemslöjdsfrämjande verksamhet, Biblioteksverksamhet, Litteratur och Folkbildning.

⁶ Folkhälsa, Barn och unga, Mångfald, Delaktighet, Tillgänglighet, Forskning och utveckling, Civilsamhället, Internationellt, interregionalt och interkulturellt samarbete, Konstnärernas villkor och God miljö och hållbar utveckling.

(Lyrevik, 2012), med fokus på hur Region Skånes kulturpolitik påverkats genom införandet av kultursamverkansmodellen i relation de tendenser Johannisson sett 2010. Då var fortfarande egenvärdet och konstnärlig kvalitet den dominerande argumentationsgrunden för politiken.

Den andra kulturplanen gällde perioden 2013–2015 och överensstämde i stora delar med den föregående. Under perioden för beslutet om förstudien gällde regional kulturplan för Skåne 2016–2019. Denna plan förlängdes med ett år på grund av en ekonomisk omställning efter valet 2018⁷ och först därefter har en ny kulturplan antagits för 2021–2024.

Vid en jämförelse av de två senaste kulturplanerna är flera av grundpremisserna från Kulturplan 2016–2020, som förväntat, desamma i den efterföljande planen: de nationella målen, de regionala målen⁸ samt den regionala utvecklingsplanen Det öppna Skåne 2030. Förändringarna ligger huvudsakligen i att man i nu gällande planen definierat ”tre bärande principer” och ”fem prioriterade områden”, som förtydligar utgångspunkterna för politiken och ger planen en tydligare struktur. De tre bärande principerna är Kulturens egenvärde, Kulturens demokratiska grund och Kulturens kraft i samhällsbygget (vilka kan ses motsvara Myndigheten för kulturanalys tre mål: självständighetsmålet, delaktighetsmålet och samhällsmålet, 2021). De fem prioriterade områdena, som enligt planen ”sätter fokus på tvärgående utvecklingsarbete” (Region Skåne 2021, 10) är Konstnärligt skapande, Delaktighet och medskapande, Kulturens rum och platser, Barns och ungas rätt till kultur samt Digital utveckling. Här har man tydligare separerat de renodlade kulturpolitiska målen från de horisontella; i den tidigare planen blandades de två typerna av mål i planens struktur⁹, vilket gjorde det svårt att tolka riktningen.

I den senaste planen har också konkretisationsgraden i flera av de återkommande åtgärdsförslagen ökat. Det gäller exempelvis digitaliseringen, där fokus på innehållet tydliggörs:

Den digitala utvecklingen ger nya förutsättningar för att skapa och ta del av konst och kultur. Fler kulturaktörer ska stimuleras att utforska hur de innovativt kan arbeta med nya gestaltningar och berättarformer genom olika digitala lösningar och rörlig bild. (Region Skåne, 2021, 20)

Under Utvecklingsområde 3.1 Konstnärligt skapande i planen har en ny målformulering tillkommit: ”Stimulera nya modeller, metoder och samarbeten för konstnärliga experiment”, vilket konkretiseras så här:

Ett experimentellt utforskande bidrar till att förnya och utveckla konsten och kulturen. Att ständigt pröva det konstnärliga innehållet och utmana människors föreställningar om vad konst och kultur är och kan vara innebär att testa nya idéer, modeller, metoder och samarbeten. Det förutsätter en öppenhet för nyskapande, nya arbetssätt och partnerskap” (Region Skåne 2021, 12).

Både planens struktur och dess innehåll ger således de konstnärliga och kulturella innehållsfrågorna ett tydligare uttryck, jämfört med den tidigare planen. Vid en digital mötesplats den 19 mars 2021, arrangerad av Region Skånes kulturförvaltning, presenterades och diskuterades den nya kulturplanen. I ordföranden i den regionala kulturnämndens, Magnus Lunderquist (KD) inledningsanförande, var det tydligt att kulturens egenvärde betonas starkt:

Det är viktigt att poängtera att kulturen i första hand inte kan mätas i samhällsnytta, utan finns i själva konsten som produceras, i den konstnärliga processen och i själva upplevelsen. Kulturens egenvärde och oberoende är centralt i Region Skånes kulturpolitik. Alltså, med kulturens egenvärde menar vi kultur för kulturens egen skull. Det är de konstnärliga uttrycken som är mål i sig, för det

⁷ <https://utveckling.skane.se/publikationer/strategier-och-planer/regional-kulturplan-for-skane-2016-2019/>, hämtad 2021-05-20.

⁸ Med undantaget att man skrivit samman två mål till ett och ändrat delaktighetsmålet från att ”alla” till att ”fler” ska ha förutsättningar att delta i och ta del av kulturlivet, vilket får bedömas vara en mer realistisk målsättning.

⁹ Under rubriken 1.3.3. Kulturpolitiska strategier.

är först då, när vi har det som mål, som kulturen verkligen kan komma till nytta. --- Så även när kulturen utmanar, kritiserar eller provocerar makten, så måste dess frihet alltid försvaras.¹⁰

Sammanfattande diskussion

Min inledande hypotes var att Teaterhögskolans förstudie var ett tidigt uttryck för en pågående förändring i den regionala kulturpolitiken, som innebar att de konstnärliga utvecklingsfrågorna och därmed argument för egenvärdet verkade ha fått ökat fokus, men också att den regionala nivån prövar nya sätt att uppnå de allt komplexare mål som ställs upp av politiken.

Förstudiens samarbetsparter adresserade i grunden två ambitioner: att få tid och resurser för konstnärligt utvecklingsarbete för att kunna uppfylla sina respektive uppdrag bättre (upplevd förändring av produktionsvillkoren över tid), och ambitionen att få mer ut av utvecklingsarbetet genom att integrera den konstnärliga kunskapsbildning som sker inom universiteten med kulturinstitutionernas utvecklingsarbete.

De upplevda förändringarna av produktionsvillkoren hänger tydligt samman med förändringar i kulturpolitiken mot en mer resultatdriven kulturpolitik, men också med det ökade fokus på breddat deltagande och breddad tillgång till kulturen. Kulturpolitikens komplexitet har över tid ökat genom fler horisontella mål och strävanden att integrera kulturpolitiken med annan samhällsplanering och hållbar utveckling. Detta har i sin tur inneburit ökad instrumentalisering i politikens mål och med det upplevt minskat fokus på, och utrymme för, konstnärlig utveckling och fördjupning.

En studie av argumentationen i Region Skånes kulturplaner visar dock att en viss förstärkning av argument för egenvärdet och renodlade kulturpolitiska mål nu skett. Därtill observeras en mer generell rörelse inom kulturområdet i Sverige som innebär att diskussionen om konstens och kulturens autonomi och om principen för armlängds avstånd tagit ny fart. Tillsammans med det ökade intresset för kulturområdet i den offentliga debatten genom att pandemin drabbat området hårt, pekar det möjligtvis på en ny riktning för den svenska kulturpolitiken framåt, till förmån för kulturens egenvärde och autonomi.

Den konstnärliga forsknings intåg på universiteten är en utveckling i motsatt riktning, då dess syfte är att ge *ökat* utrymme för fördjupat konstnärligt undersökande. Den konstnärliga forskning som hittills skett, och som i många fall sker i samarbete med omgivande kulturliv, har bland annat gett erfarenheter av hur konstnärlig kunskap kan sättas i samtal med andra kunskapsområden och har inneburit att konstnärer arbetar alltmer tvärvetenskapligt. Utvecklingen inom den konstnärliga forskningen och kunskapsproduktionen har väckt nyfikenhet hos både kulturinstitutioner och kulturpolitiska aktörer i Skåne, vilket öppnat upp för en ny typ av samarbeten mellan universitetsverksamhet på konstnärlig grund och en kulturpolitik som arbetar med komplexa mål av både konstnärlig och horisontell art.

Den andra ambitionen i förstudien hänger samman med att Region Skåne provat nya vägar att uppnå de komplexa mål som över tid utvecklats inom kulturpolitiken. Att Regionen påbörjat ett förnyat arbetssätt med samarbetsavtal med universitet/högskolor kring forskning och andra samarbetsprojekt är ett exempel. En utveckling av kulturplanens struktur och innehåll ger de konstnärliga och kulturella innehållsfrågorna och egenvärdet ett tydligare uttryck, jämfört med tidigare planer - en politisk intention som bekräftas av uttalanden från den regionala kulturnämndens ordförande.

Studien visar att konstnärliga forskningsfrågor och metoder verkar få genomslag inom både kulturpolitik och konstnärlig praktik, vilket kan öppna upp för att överlappningen mellan utbildnings- och kulturpolitik blir mer intressant att studera framöver.

Kulturpolitikens alltmer komplexa mål och den ökad efterfrågan på den konstnärliga kunskapsbildning som sker inom universiteten kan ses som delar av samma tendens: en ökad efterfrågan på samarbeten tvärs över traditionella kunskapsområden för att lösa de komplexa samhällsutmaningar mänskligheten står inför. Här har konstnärlig och kulturinriktad kunskap efterfrågats sedan länge, men utmaningarna

¹⁰ Transkribering av anförandet i artikelförfattarens ägo.

uppfattas av många som alltmer akuta och ansträngningarna att hitta lösningar ökar. Samarbeten i nya former och i nya organisations- och ämneskonstellationer, som förstudien var ett exempel på, lär bli något vi ser mer av framöver.

Slutsatser

Denna studie pekar på

- förändringar i den regionala kulturpolitiska argumentationen i Skåne som innebär en förstärkning av argumentation för konstens och kulturens egenvärde, och vikten av utrymme för konstnärligt utvecklingsarbete,
- ett ökat intresse för hur den konstnärliga kunskapsbildning som sker inom universiteten kan integreras med konstnärligt utvecklingsarbete inom offentligstödda kulturinstitutioner, för att uppnå de allt komplexare mål som ställts upp av politiken, samt på
- en mer generell rörelse inom kulturområdet i Sverige som innebär att diskussionen om konstens och kulturens autonomi och om principen för armlängds avstånd tagit ny fart vilket, tillsammans med ovanstående, kan peka på en ny riktning för den svenska kulturpolitiken framåt.

Områden för vidare studier

Denna artikel pekar på fyra områden för vidare studier:

1. Hur kommer kulturpolitiken att hantera den ökade komplexiteten i målen, om resurserna inte ökar i motsvarande grad som förväntningarna?
2. Hur kommer den konstnärliga forskningen att positionera sig inom det konstnärliga fältet och därmed påverka kulturpolitiken?
3. Om och hur utbildningspolitik på nationell nivå på grund av ovanstående kan komma att påverka kulturpolitiken indirekt.
4. Hur perspektiv från konstnärlig högre utbildning kan komma att ge ny input till kulturpolitikforskningen genom den mer formella reflektion som numera sker inom forskning på konstnärlig grund¹¹.

English summary

Previous research has pointed to increased instrumentalisation in regional cultural policy in Sweden following the introduction of the Cultural Cooperation Model. On the contrary, this study shows changes in Region Skåne's cultural policy argumentation that entails strengthening the intrinsic value of art and culture, and the importance of space for artistic development work. It also shows that Region Skåne is trying new ways to achieve the more complex goals, for example through increased interest in how the universities' artistic knowledge production can be integrated with artistic development work within regional cultural institutions. A more general movement is noted in Sweden, which means that the discussion about the autonomy of art and culture and the arm's length principle has gained new momentum, which, together with the above, may indicate a new direction in Swedish cultural policy in the future. The study shows that artistic research and knowledge production have had an increased impact in both cultural policy and artistic practice, which may open up for the overlap between education and cultural policy to be more interesting to study in the future.

¹¹ Villkoren för konstnärlig produktion berörs relativt ofta inom den konstnärliga forskning som bedrivs idag, se exempelvis Petra Fransson (Lunds universitet 2018), Ulf Fribergs (Göteborgs universitet 2014) eller Bogdan Szybers (Stockholms konstnärliga högskola 2020) respektive avhandlingsarbeten.

Reference list

Andersson, E. 2021. "Politiker hot mot fri kultur: 'En beklämmande situation'", Svenska Dagbladet, 8 juli.

Arrhenius, S. 2020. "Bilden av konstnärlig forskning är polariserad och missvisande". *Kunstkritikk*, 6 november. <https://kunstkritikk.no/bilden-av-konstnarlig-forskning-ar-polariserad-och-missvisande/>, hämtad 2021-08-10.

Blomgren, R. och Johannisson, J. 2015. "Kulturpolitik, styrning och legitimitet i svenska regionala kulturplaner". I: Lindqvist, K. och Lorentzen, A. (red). 2015. *Kultur för regional utveckling*. Gränslös Nr 5, Centrum för Öresundsstudier (ISSN 2001-4961), Lunds universitet.

Harding, T. 2009. "Vad är kulturpolitik? Professionellt, smalt och okontroversiellt?" paper för *Kultur~Natur: Konferens för kulturstudier i Sverige*, Norrköping 2009-06-15–17, www.ep.liu.se/ecp/040/

Harding, T. 2017. "Cultural policy research in the Nordic countries: the State of the field." *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, Årgång 20, No 1-2, s 8-12.

Henningsen, E. och Blomgren, R. 2017. "Organisere for organiseringens skyld. Kultursamverkansmodellen og organisasjonsreformenes rolle i nordisk kulturpolitikk". *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, Vol 20, nr 1-2, s 51-70.

Holden, J. 2004. *Capturing Cultural Value – How Culture has become a tool of government policy*. London: Demos.

Holden, J. 2006. *Cultural Value and the Crisis of Legitimacy – Why culture needs a democratic mandate*. London: Demos.

Johannisson, J. 2006. *Det lokala möter världen. Kulturpolitiskt förändringsarbete i 1990-talets Göteborg*. Diss. Borås: Högskolan i Borås/Göteborgs universitet.

Johannisson, J. 2010. *Förändringar i kulturpolitikens geografi, Kulturpolitisk forskning #1*, Stockholm: Statens kulturråd.

Kulturanalys Norden. 2018. *Kulturpolitisk styrning. Ansvarsfördelning och reformer inom de nordiska ländernas kulturpolitik under 2000-talet*, ISBN 978-91-87046-52-0. Stockholm: Kulturanalys Norden.

Lindqvist, K. och Lorentzen, A. (red). 2015. *Kultur för regional utveckling*. Gränslös Nr 5, Centrum för Öresundsstudier. Lund: Lunds universitet.

Lindqvist, K. 2015. "Kultur och stadsutveckling". I: Lindqvist, K. och Lorentzen, A. (red). 2015. *Kultur för regional utveckling*. Gränslös Nr 5, Centrum för Öresundsstudier. Lund: Lunds universitet.

Lyrevik, A. 2012. *Kulturpolitisk argumentation i förändring – hur legitimeras kulturproduktion i Skåne idag? En undersökning av Region Skåne och två scenkonstinstitutioner*. Examensarbete. Malmö: Malmö högskola.

Lyrevik, A. 2013. "Hur kan den lokala kulturpolitiken möta dagens och framtidens utmaningar? Ny strategi för Malmö 2014-2020", paper, 6th Nordic Conference of Cultural Policy Research, Köpenhamn.

Lyrevik, A. 2014. *Underlagsrapport till fördjupad Kulturstrategi för Malmö 2014–2020*. Malmö: Malmö stad.

Mangset, P. 2020. "An account of the academic institutionalization of cultural policy research. A Nordic perspective." *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, Årgång 23, no 1, 2020, s 7-28.

Makarychev, A., Pyykkönen, M. och Sokka, S. 2020. "Culture as an Instrument. Introduction to Issue 2/2020." Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift, Årgång 23, no 2, 2020, s 81-84.

Myndigheten för kulturanalys. 2017. Dramatiska villkor. Länsteatrarnas ekonomiska handlingsutrymme 1980–2015. Rapport 2017:1. Stockholm: Myndigheten för kulturanalys.

Myndigheten för kulturanalys. 2021. Så fri är konsten. Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten, Rapport 2021:1. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.

Nilsson, S. 2003. Kulturens nya vägar. Malmö: Polyvalent.

Pyykkönen, M., Simanainen, N. och Sokka, S. (red). 2009. What about Cultural Policy. Interdisciplinary Perspectives on Culture and Politics, Helsinki/Jyväskylä: Minerva.

Region Skåne. 2015. Regional kulturplan för Skåne 2016-2020, https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer_dokument/regional_kulturplan_2016-2020.pdf, hämtad 2021-01-12.

Region Skåne. 2021. Regional kulturplan för Skåne 2021-2024, https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer_dokument/regional_kulturplan_2021-2020_beslut_kulturnamnden_2020-06-18.pdf, hämtad 2021-01-12.

Schottenius, M. 2021. "Vem ska hålla vakt vid luftslottet där konstnärlig frihet bor?", Dagens Nyheter, 15 juni.

SOU 2009/10:3. Tid för kultur. Stockholm: Kulturdepartementet, Statens offentliga utredningar.

SOU 2018:13. Konstnär oavsett villkor? Stockholm: Kulturdepartementet, Statens offentliga utredningar.

Teaterhögskolan i Malmö. 2017. "Projektplan för en förstudie inför ett laborativt utvecklingsprojekt 2018–2020; Scenkonst i en heterogen, snabbvärdig och digital värld: format, metoder och lärande". Konstnärliga fakulteten, Lunds universitet.

Teaterhögskolan i Malmö. 2018. "Åtterrapporering av Förstudie inför ett laborativt utvecklingsprojekt; scenkonst i en heterogen, snabbvärdig och digital värld: format, metoder och lärande". Konstnärliga fakulteten, Lunds universitet.

Throsby, D. 2001. Economics and Culture. Cambridge: Cambridge University Press.

Vestheim, G. 2008. "All kulturpolitik är instrumentell". I: Beckman, S. och Månsson, S. (red) Kultursverige 2009: Problemanalys och statistik. Linköping: Linköpings universitet, SweCult.

Vetenskapsrådet. 2019. Forskningsöversikt 2019. Konstnärlig forskning. Stockholm: Vetenskapsrådet.